

## A GÉPI ADATFELDOLGOZÁS TOVÁBBI LEHETŐSÉGEI

SOÓS ZOLTÁN

*Rövid eszme-futtatásom keretében szeretném a gépi adatfeldolgozás nyújtotta lehetőségek határain belül — erdőfelügyelési szintre leszűkítve — olyan további lehetőségre felhívni a figyelmet, amely a gépi adatfeldolgozás, a számítógép kapacitásának további lekötésén kívül, megközelítően pontos adattal szolgálna az erdőtelepítések távlati tervezésére.*

*E pusztán gazdasági megfontoláson túlmenően az az elgondolás is vezérel, hogy az adminisztratív és sokszor lelket ölő, szakmai ismeretet és tudást egyáltalán nem igénylő feladatokat a számítógép oldaná meg.*

A gépi adatfeldolgozás az erdőfelügyeleti és erdőrendezési gyakorlatban mindennapos és megszokott jelenséggé vált. A modern erdőgazdálkodás és nem utolsósorban a tervezés, a felügyelet velejárója és igen hasznos segítő-társa.

Az elmúlt évek folyamán egyre bővült azon tevékenységek köre, elvégzendő feladatok, melyek részben vagy teljes egészében számítógéppel lettek megoldva és az ügynevezett lepozellón rögzítve. A lepozelló, a számítástechnika látványosabb, kézzel fogható eredménye, egyre nagyobb segítséget nyújt a mindennapi munkában, jelentősége csak nő és mi tagadás, sokat is várunk tőle.

Nehezen bár, de túljutottunk az első időszak idegenkedéssel és kételkedéssel, időnként apró bosszúságokkal teli szakaszán. Ha nem is a kívánt gyorsasággal, de elérkezett az idő a lepozellón levő adatok mindennapos igénybevételéhez, sőt új kívánalmak fellépésére is számítani kell. Szemünk, tudatunk hozzá szokott az adatok, információk ilyen formájú rögzítéséhez, közléséhez. A kód-számok, a számcsoportok szintetizálódtak az objektummal, amit takarnak, amit jelentenek, amit tudomásra kívánnak hozni.

Az erdőfelügyelői munka és feladatkör szerteágazó tevékenységei közé tartozik a szakvéleményadás az illetékes földhivatalok felé az erdőtelepítésre váró — különböző erdőgazdálkodási egységek kezelésében levő — területek művelésiág-változásához. A szakvélemény a szöveges, rendszerint általános érvényű irányelveken kívül az erdősítésre alkalmas, rendszerint igen heterogén művelési ágban levő területek azonosítóit is tartalmazza. Ezen azonosítók — melyek a számítógépes adatrögzítésnél egyértelműen rögzíthetők és nyomon követhetők — az erdőgazdálkodási egység, a községhatár, a terület helyrajzi száma és nagysága. A felsorolt azonosítók a gépi adatfeldolgozási rendszerünkben nem ismeretlen fogalmak, sőt az első kettő a rendszeresített kódjegyzékből azonnal kiolvasható, rögzíthető, kódolható.

Az erdőfelügyelőségek által adott, erdőtelepítésre vonatkozó szakvélemény gépi úton történő rögzítése olyan alapvető kiindulási adat, mely országos méretű döntés hozatalánál — például célcsoportos állami beruházások nagyságrendje és elosztása — megalapozott információt nyújt.

Az a területnagyság, melyekről az illetékes erdőfelügyelőségek szakvéleményt adtak jeleznék a mindenkori szándékot, amely a gazdálkodók részéről nyilvánul meg erdőtelepítés vonatkozásában. Ha ezen alapadathalmazt a földhivatali kiengedési határozatok létrejötte után módosítanánk, olyan információ — napra készen — állna rendelkezésre, amely azon területek nagyságát határozná meg, amelyek adminisztratív erdőtelepítésre alkalmasak.

További finomítást a részletes termőhelyfeltárás, illetve a termőhelyfeltárási szakvélemény elkészülte után lehetne az alapadathalmazon végrehajtani. Ez a finomítás vagy javítás már olyan mélységű lenne, amely a mindenkori reális szaporítóanyag-igényt is adná. Ennek jelentőségéről — azt hiszem — nem szükséges bővebben szólni, hisz programozott csemetetermelést lehetne országosan meghatározni és szabályozni.

Lényeges, hogy e kétszeres módosítás után előállt területnagyság egy célirányos fafajpolitikának megfelelő tervezésre nyújt lehetőséget. Ilyen alapon nyugvó döntés távlatokra meghatározóvá teszi az ország erdeinek fafajösszetételét. A követelményeknek megfelelő programmal a számítógép gazdálkodóra, községhatárra, helyrajzi számra lebontva szolgáltatná az adatokat. A számítógép objektív, előítéletektől mentes erdősítési tervek készítését hajtáná végre, országos és ezzel együtt népgazdasági szempontokat, érdekeket figyelembe véve.

Az adminisztráció bürokratikus, a tervpályázatok készítésének, benyújtásának, iktatásának, bírálatának, döntések hozatalának időt, energiát rabló munkája megszűnnék. Az előzőekben leírt szakvéleményadás, földhivatali határozat, termőhelyfeltárási szakvélemény megléte ugyanis szükséges, miért ne lehetne ezen adatok birtokában gépi programmal hozott, megalapozott döntést, tervet készíteni az erdősítésre kerülő területekről?

Nem vagyok számítástechnikai szakember, de nem tartom lehetetlennek oly program kidolgozását, amely a tervezett telepítések tag- és részletjelét, technikai számát előre közölné. Az utóbbit mindenféleképpen, minden nehézség nélkül adni lehet, hiszen a termőhelyfeltárási, úgynevezett „T”-lapon elég adat van felhordva.

Merészkedem tovább menni egy lépéssel, ugyanis az így regisztrált, a megfelelő ismérvekkel ellátott, telepítésre kerülő terület már üzemtervezett erdőrész kritériumainak megfelel. Gyakorlatilag semmivel sem különbözik az üzemtervben szereplő parlagterületektől, sőt lényegesen több esély van rá, hogy az üzemtervezési időszakban „faállománnyal” lesz borítva. Az esetleges tervmódosulások, amelyek az esetek többségében alig számottevőek, az évenként tervezett aktualizálások során rendezésre kerülnének.

A vázolt elképzelés azon kíváncsággal eléréséhez vinne közelebb bennünket, hogy országos szinten az üzemtervezetlen erdők aránya visszaszoruljon. A fáradtságos üzemtervezési munka a számítógép memóriájában levő adatok finomítására és csak esetenkénti változtatására szorulna. Ésszerű, célszerű, jól átforgolt szervezéssel és tervezéssel ez megvalósítható.

---

**A lapban megjelent tanulmányok szerzői:** dr. Balázs István megyei tanácsos, erd., vad. tv. felügyelő, Budapest; Chuyen Nguyen Duy vietnami aspiráns, ERTI, Budapest; dr. Király László egyetemi tanár, EFE, Sopron; Király Pál, az ER-FA szerkesztője, Budapest; Kiss János erd., faip. ágazatvezető, Béke Mgtsz, Istenmezeje; Kozma Ferenc igazgatóhelyettes, Somogyi EFAG, Kaposvár; dr. Páll Miklós osztályvezető, Zalai EFAG, Nagykanizsa; dr. Sali Emil ny. MEM-főosztályvezető, Budapest; dr. Schmidt Gábor egyetemi adjunktus, Kertészeti Egyetem, Budapest; Sere Ferenc műszaki gyakornok, Kistelek; Soós Zoltán erdőfelügyelő, Kecskemét; Gy. Szabó Gábor erdőmérnök, Délalföldi EFAG, Szeged; dr. Tompa Károly egyetemi tanár, EFE, Sopron.